

Табл. Фінансові показники та їх значущість в інтегральній оцінці фінансово-економічного стану підприємства

Показник	Вага (значущість)	Стандартне значення
Ефективність використання капіталу, Z		
Рентабельність поточних активів	8	0,175
Рентабельність реалізованої продукції	7	0,128
Коефіцієнт оборотності матеріальних активів	5	12,836
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	12	7,617
Платоспроможність та ліквідність, Y		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	14	0,189
Коефіцієнт поточної ліквідності	7	1,648
Фінансова стійкість, X		
Коефіцієнт фінансової незалежності	4	0,639

На наш погляд, під час визначення основних напрямів діагностики фінансово-економічного стану підприємства та формування системи фінансових показників насамперед необхідно виходити з мети дослідження, тобто для яких цілей виконується діагностика: чи для визначення кредитоспроможності підприємства, чи для встановлення його конкурентоспроможності, або для діагностики ймовірності банкрутства.

Отже, метою діагностики фінансово-економічного стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Висновки і пропозиції. Отже, діагностика фінансово-економічного стану підприємства відбувається завдяки організованому, якісному, своєчасному та ефективному управлінню, що є сукупністю взаємопов'язаних послідовно здійснюваних функцій. На сьогодні діагностика фінансово-економічного стану – необхідна складова процесу управління підприємством. Головним напрямом її практичної реалізації є виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його розвитку.

Література

1. Внукова Н.М. Формування системи кількісних показників оцінки фінансового стану підприємств-емітентів / Н.М. Внукова, Н.І. Зінченко // Фінанси України : журнал. – 2006. – № 12. – С. 112-120.
2. Деева Н.М. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н.Д. Деева, О.І. Дедіков. – К. : Вид-во ЦНЛ, 2007. – 328 с.
3. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства / В.П. Москаленко // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2006. – № 6. – С. 180-191.
4. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / В.О. Подольська, О.В. Яриш. – К. : Вид-во ЦНЛ, 2007. – 488 с.
5. Хотомлянський О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О.Л. Хотомлянський, П.А. Знахуренко // Фінанси України : журнал. – 2007. – № 1. – С. 111-117.
6. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К. : Вид-во ЦНЛ, 2007. – 480 с.

Городня Т.А., Тезбір Р.В. Подходи к диагностике финансового состояния предприятия в современных условиях

Освещены подходы к диагностике финансового состояния с позиции различных ученых, исследованы вопросы относительно направлений диагностики финансово-экономического состояния, сформирована система локальных показателей в каждом направлении, характеризующих финансово-экономическое состояние предприятия. Предложенная система включает как абсолютные, так и относительные показатели, что позволяет учитывать масштаб, динамику, абсолютные изменения и перспективы развития предприятия.

Ключевые слова: финансово-экономическое состояние, финансовая устойчивость, финансово-экономический анализ, показатели, оценка.

Gorodnyaya T.A., Tezbir R.V. Approaches to the diagnosis of the financial condition of the company today

The article highlights the approaches to the diagnosis of the financial and economic situation from the perspective of different scientists studied the issue of diagnostic areas of financial and economic situation, formed a system of local parameters in each direction, describing the financial and economic situation of the entity. The proposed system contains both absolute and relative performance, so you can take into account the scale, dynamics, absolute change and prospects for development.

Keywords: financial and economic situation, financial stability, financial and economic analysis, indicators, evaluation.

УДК 657.1:630

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант Л.Р. Чорняк – Львівська КА

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено підходи до економічної діагностики діяльності виробничого підприємства з позиції різних вчених, досліджено питання щодо напрямків діагностики, сформовано систему класифікації видів діагностики. Прیدілено увагу етапам економічної діагностики на виробничому підприємстві.

Ключові слова: діагностика, стан підприємства, комплекс, структура, класифікація, види, ознаки, етапи.

Постановка проблеми. Подальший розвиток ринкової економіки потребує від підприємств раціонального та економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, визначення фінансової і виробничої політики та аналізу й оцінки отриманих результатів. Економічна діагностика є складним об'єктом дослідження, тому її проведення передбачає і охоплює всі сфери функціонування виробничого підприємства: діагностику загальної діяльності, фінансову діагностику, діагностику основного та оборотного капіталу, діагностику трудових ресурсів тощо.

Внаслідок цього проведеного аналізу спеціальної літератури з питання застосування економічної діагностики в галузі економіки встановлено, що незважаючи на тривалу еволюцію економічної діагностики як науки, все більше визнання її сучасною теорією і практикою, на нинішньому етапі ще не склалося єдиного погляду на розуміння сутності економічної діагностики, досить часто вона ототожнюється з економічним аналізом чи розглядається як його складова частина. З огляду на це, визначено, що економічна діагностика має власний ін-

дивідуальний зміст та вимагає більш детального і комплексного дослідження діяльності підприємства з метою одержання максимально достовірної інформації про його поточний стан, перспективи та проблеми розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вперше термін "діагностика" застосували російські економісти Баканов М.І. та Шеремет А.Д. [1] і український професор М.М. Скворцов. У 1995 р. професор Гарвардської школи бізнесу Каплан звернув увагу на необхідність впровадження заходів, що сприяють підвищенню якості продукції, конкурентоспроможності, гнучкості, надійності та ефективності виробництва, пов'язаних з діагностикою функціонування підприємства.

Розроблення основних засад економічної діагностики здійснювали такі вчені, як І.О. Бланк, В.О. Василенко, Л.О. Лігоненко, Н.М. Євдокімова, Г.О. Швиданенко, О.І. Олексюк, П.П. Табурчак, А.Є. Вакуленко, М.Г. Чумаченко та інші. Василенко В.О. визначає діагностику як діяльність з оцінки стану організації з метою визначення проблем її розвитку та ймовірності настання кризи [2]. Економічна енциклопедія трактує економічну діагностику підприємства як аналіз і оцінку економічних показників роботи підприємства на підставі вивчення окремих результатів, повної інформації з метою виявлення резервів та з'ясування перспектив його розвитку і наслідків поточних управлінських рішень.

Іванюта С.М. розуміє діагностику не тільки як дослідження минулого та теперішнього стану підприємства, а й передбачення ймовірного розвитку ситуації у внутрішньому та зовнішньому оточенні, а її результатом є обґрунтування заходів щодо удосконалення системи управління, фінансового оздоровлення підприємства та зростання його ринкової привабливості [5].

Діагностика стану підприємства, за словником з антикризового управління, це – встановлення та вивчення ознак, що характеризують стан підприємства, для передбачення можливих відхилень та запобігання порушенню нормального режиму його роботи; це – комплекс заходів з визначення перспектив підприємства відновити платоспроможність у встановлені законодавством терміни.

Мета дослідження. В умовах ринкової економіки постає потреба системного підходу до аналізу та оцінки діяльності виробничого підприємства. Основною метою цього дослідження є виявлення теоретичних засад діагностики діяльності підприємства.

Основні результати дослідження. Слово "діагностика" походить від слова "діагноз", у перекладі з грецької означає "розпізнавання, визначення". Економічна діагностика – це вивчення економічного стану об'єкта в умовах неповної інформації [4].

Предметом проведення економічної діагностики є розпізнавання стану підприємства через вивчення його діяльності за певний період з використанням відповідних джерел даних, спрямованих на визначення впливу факторів та запобігання кризовим ситуаціям. Термін "діагностика" у дослівному перекладі означає розпізнавання стану досліджуваного об'єкта за допомогою побічних або непрямих ознак.

Напрямом дослідження економічної діагностики виробничого підприємства є виявлення проблем його розвитку та перспективних шляхів їх вирі-

шення, а також вивчення режимів функціонування самих об'єктів як окремих систем. За основу проведення економічної діагностики беруть прийоми та методи комплексної оцінки та елімінування.

Отже, економічна діагностика – це комплекс аналітичних, дослідницьких, пошукових дій, спрямованих на визначення і попередження диспропорцій у виробничих, фінансових і управлінських процесах, у використанні ресурсів та потенціалу підприємства і, як наслідок, запобігання економічним кризам на підприємстві.

Об'єктом діагностики може бути будь-яка економічна система (вся економіка, регіон, окрема галузь, підприємство). Предмет діагностики – всі елементи внутрішнього середовища і зовнішнього оточення підприємства, окремі види потенціалу підприємства, господарські функції та процеси, економічні показники [3]. Виходячи зі структури економічної діагностики та її місця у системі управління підприємством у науковій літературі діагностика класифікується за різними ознаками, які в узагальненому вигляді відображено в табл.

Табл. Класифікація видів економічної діагностики

Ознаки класифікації	Види діагностики
Рівень діагностованого об'єкта	глобальна макродіагностика мікродіагностика
Предмет діагностики та її зміст	економічна функціональна технічна соціальна фінансова управлінська діагностика зовнішнього середовища
Часовий діапазон дослідження	стратегічна оперативна ретроспективна
Періодичність проведення	періодична неперіодична моніторинг разова
Тематика й досяжність проблем	комплексна тематична системна
Мета проведення і призначення результатів	діагностика стану підприємства діагностика наслідків управлінських рішень діагностика проблем діагностика чинників
Охоплення досліджуваного об'єкта	загальносистемна елементна
Суб'єкти здійснення	зовнішня внутрішня

Зрозуміло, що роль і значення окремих ознак не залишаються постійними. Вони змінюються залежно від різних економічних умов та структури підприємства.

Економічна діагностика виробничого підприємства проводиться за такими етапами.

1 етап: визначення мети та предмета діагностики:

- визначення мети та завдань діагностики;
- розробки схеми та послідовності проведення діагностики;
- визначення термінів та періодичності діагностики;

2 етап: вибір якісних та кількісних показників для діагностування, критеріїв їх оцінки:

- визначення сукупності показників для досягнення мети та завдань діагностики;
- визначення порядку отримання результатів діагностики;

3 етап: формування інформаційної бази діагностичного дослідження:

- визначення засобів одержання та перероблення інформації;
- перевірка достовірності інформації;
- аналітичне оброблення інформації з метою очищення значень показників від впливу зовнішніх факторів, які не залежать від діяльності підприємства;

4 етап: проведення аналітичних, техніко-економічних та математичних розрахунків:

- визначення переліку взаємопов'язаних факторів та їх групування;
- визначення взаємозв'язку між показниками та факторами;
- елімінація впливу факторів, які не залежать від діяльності підприємства;
- визначення впливу факторів на показники, які досліджуються;
- визначення невикористаних резервів для поліпшення значення показників.

5 етап: виявлення стану досліджуваного процесу (об'єкта) та симптомів кризових явищ, визначення загальних тенденцій фінансово-економічного розвитку об'єкта:

- аналіз виконання планів за показниками, які досліджуються;
- аналіз змін показників порівняно з базовим періодом;
- аналіз ефективності використання усіх видів ресурсів.

6 етап: узагальнення результатів діагностування:

- підсумкова оцінка результатів діагностики та невикористаних резервів;
- розроблення заходів з використання виявлених резервів.

7 етап: розроблення прогнозу розвитку об'єкта.

Висновки і пропозиції. Отже, дослідження економічної діагностики є складним об'єктом, тому її проведення передбачає і охоплює всі сфери функціонування виробничого підприємства: діагностику загальної виробничої діяльності, фінансову діагностику, діагностику основного та оборотного капіталу, діагностику трудових ресурсів тощо. Проведення економічної діагностики діяльності виробничого підприємства є основою для подальшого його ефективного розвитку та розширення. На основі діагностичних показників прибутковості, платоспроможності, ліквідності, раціонального розміщення оборотних коштів тощо є можливим формування подальшої стратегії розвитку підприємства та корегування короткострокових планів за рахунок зміни тактичних завдань та цілей.

Таким чином, економічна діагностика діяльності виробничого підприємства – це певний комплекс аналітичних, дослідницьких та пошукових дій, які спрямовані на визначення і попередження диспропорцій у виробничому, фінансовому і управлінському процесах підприємства, в оптимальному використанні ресурсів та потенціалу.

Література

1. Баканов М.И. Теория экономического анализа : навч. посібн. / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 2002. – 230 с.
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством : навч. посібн. / В.О. Василенко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 504 с.
3. Волкова Н.С. Використання сучасного підходу при розробці діагностичних систем / Н.С. Волкова // Вісник Черкаського університету : наук. журнал. – Сер.: Економічна. – Черкаси : Вид-во Черкаського НУ ім. Богдана Хмельницького. – 2010. – Вип. 172. – С 67-74.
4. Городня Т.А. Економічна та фінансова діагностика : навч. посібн. / Т.А. Городня, І.П. Мойсеєнко – Львів : Вид-во "Магнолія", 2008. – 281 с.
5. Іванюта С.М. Антикризове управління : навч. посібн. / С.М. Іванюта. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 255 с.

Городня Т.А., Чорняк Л.Р. Теоретические основы диагностики деятельности производственного предприятия

Освещены подходы к экономической диагностике деятельности производственного предприятия с позиции различных ученых, исследованы вопросы относительно направленной диагностики, сформирована система классификации видов диагностики. Уделено внимание этапам экономической диагностики на производственном предприятии.

Ключевые слова: диагностика, состояние предприятия, комплекс, структура, классификация, виды, признаки, этапы.

Gorodnyaya T.A., Chornyak L.R. Theoretical basis of diagnosis of the manufacturing enterprise.

This article presents approaches to the diagnosis of the economic activity of industrial enterprises from the perspective of the various scientists investigated questions about the directions of diagnostics, formed a system of classification of diagnosis. Paying attention to the stages of economic diagnostics manufacturing company.

Keywords: diagnosis, state enterprises, the complex structure, classification, types, symptoms, stages.

УДК 330.341.1:332.1

Аспір. М.П. Данилович¹ –

Інститут регіональних досліджень НАН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СТРУКТУР

Розглянуто проблеми створення та діяльності регіональних інноваційних структур (РІС), визначено основні причини порівняно низької ефективності їх функціонування. Запропоновано модель РІС, яка базується на локально-зональній формі функціонально-просторової організації РІС. Розроблено організаційно-функціональні механізми взаємодії елементів РІС.

Ключові слова: регіональна інноваційна структура, форми функціонально-просторової організації РІС, організаційно-функціональний механізм.

Вступ. Розвиток світової економіки доводить, що наука, освіта та нові технології в поєднанні зі структурами, які спроможні впроваджувати результати їх діяльності, та державною підтримкою, стають вирішальними чинниками у темпах зростання і якості економічного розвитку країни. За цих умов виникає потреба у формуванні в Україні збалансованої системи, за допомогою

¹ Наук. керівник: проф. Ю.І. Стадницький, д-р екон. наук – НУ "Львівська політехніка"